

1921

פ ר ו ט ו ק ד ל מט' 65/ב

מישיבת ועדת החוקה, חוק מטשפט
שהתקיימה ביום ד', כ"ה בתמוז תשי"ז - 24.7.57 בשעה 08.30.

- השתתפו: ב. ניר - היו"ר
- ע. איכילוב
- ט. אונג
- ד. בר-רב-האי
- ס. בגין
- י. הררי
- י. יסעיהו
- י. קליבנוב
- י. שופטן

- טוזמנים: פ. רוזן - שר מטשפטים
- ח. כהן - היועץ מטשפט
- ס. אלון - שרד מטשפטים
- ה' גלאס - שרד מטשפטים

סדר-היום: חוקי יסוד (הכנסת)
חוק להסדר תפיסת מקרקעים (הוראת שעה)
(תיקון).

היו"ר נ. ניר: אני פותח את הישיבה.

1. חוקי יסוד (הכנסת)

היו"ר נ. ניר: סיעה ששני חבריה יצאו לאו"ל ביקשה שלא לדון
עד אחרי הפגרה בסעיף 1 ובסעיף 26 לחוק.

סעיף 29.

ח. כהן: הועדה סיימה את הדיון בסעיף זה, אך אני מרשה
לפצמי להציע שינוי בנוסח טבלי לשנות את התוכן
"(א) חבר כנסת ראשי להתפטר טכהונתו; (ב) את התפטרותו יגיש חבר כנסת
מישית בכתב ליושב-ראש הכנסת; נבצר מטנו לעשות כן, יתפטר בדרך שנקבעה
בתקנון".

הוחלט: לקבל את הנוסח שהוצע על-ידי היועץ
המטשפטי.

סעיף 30.

ס. בגין: אין זה ברור למה הכוונה בטלה "בחירתו".

י. שופטן: לגבי "התטנותו", חזו בני שצריך להוסיף:
בהסכמתו. כי הטשלה יכולה להוציא מישהו טן
הכנסת על-ידי סינויו לתפקיד שלא בהסכמתו.

ח. כהן:

המינוי עלול להיות חוקי ובר-תוקף לכמה
שנים דברים, אף אם נעשה בלי הסכמת המועצה.
אם דוקא לענין זה נדרוש כתבתי את הסכמת המועצה, יכול להיות מצב
משונה: שחבר כנסת בתמנה כדין לפטרה שלאחר מינויו אסור לו להמשיך
לכהן כחבר הכנסת, ועל-ידי כך שאינו נותן את הסכמתו, ימשיך להחזיק
בשני התפקידים. אני חושב שמוטב שלא לטבך את הדברים.

יש אפשרות להכניס כאן הוראה טובטטטיבית:
אין סמנים ונת בוחרים חבר כנסת לשום שורה טן המשרות האמורות בטעיף 6,
אלא בהסכמתו. לאחר זאת יבוא הסעיף הזה.

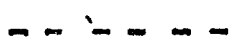
ד. גר-רב-האי:

חבר כנסת שנתמנה לתפקיד כעובד מדינה,
מה דינו? אין על כך תשובה.

ח. כהן:

תהיה על כך תשובה בחוק עובדי המדינה.

הנחלט: לקבל את הצעת היועץ המשפטי לנסח את הסעיף
כך: "א) אין סמנים ואין בוחרים חבר כנסת
לאחת המשרות האמורות בטעיף 6, ואין סמנים
אותו עובד המדינה, אלא בהסכמתו.
ב) נבחר או נתמנה חבר כנסת לאחת המשרות
האמורות בטעיף 6 או נתמנה לעובד המדינה,
חברות בכנסת נפטקת עם בחירתו או התמנותו."

פ. רוזן:

אני מבקש לסדר: אני רוצה לבקש את הוועדה
להפסיק את הדיון בחוק זה כדי לטפל בחוק
תפיסת הקרקעים שהועבר לוועדה, מפני שהוא דחוף, מפני שכאן נעשה עורל
לבעלי הקרקעים. אם הדבר אפשרי, הייתי מבקש לעשות ניסיון להביא את
החוק לקריאה שניה ושלישית.

ע. איכילוב:

אין לי התנגדות לכך, אני רק רוצה לשאול אם
לא יקבלו זאת בנושא חדש אם מציע כי אין
לגבות מבעלי הקרקעות הגלה את המסים.

פ. רוזן:

על זה אינני טוכן לענות היום. השאלה היא
הרבה יותר רחבה, ואי-אפשר לפתור אותה
בהזדמנות זו. דיברתי על כך בינתיים עם הממונה על הכנסות המדינה. הוא
טוכן לבדוק את השאלה. על כל פנים, ברור שזה נושא חדש במסגרת ההצעה
הזאת.

הנחלט: לקבל את הצעת שר המשפטים להפסיק את הדיון
בחוקי יסוד (הכנסת) ולעבור לדיון בחוק להסדר
תפיסת הקרקעים (הוראת שעה) (תיקון).

2. חוק להסדר תפיסת סקרעיים (הוראת שעה) (תיקון).

ה' גלאס:

זהו חוק סכני סטובך סאוד, ספני סאודק סאודו
הוא בא לתקן סכנסה גדרך של סזכור סל חוקים
סחרים. הסדובר הוא ברשס ורשונה באותס סקרעיים אשר בתפסו בטלחטת
העולה השניה על-ידי הסגס הבריטי סכנס סככורות שעת חירות סגיתנו סז
לסלטובות הסנדס, והחוזקו על-ידי הסגס הבריטי עד אשר עזב סת הסרך, ואסר
סז"ל סחזיק סתס בחליף סל הסגס הבריטי. החוק לתיקון סל אותו חוק,
ס-1955, היה כזה סלפיו סרד הפיצויים הססתלטיים בעד החזקה הוא חוק
סנדטורי סשנת 1940, סקודת הפיצויים (הגנה), לפיה ססתלטיים הפיצויים
לפי דטי הסכירות סאפסר היה לקבלם בעד הסכרות הסכטיים התפוטיים ערב
התפיסה, בסנת 1940.

ב-1949 קיבלה הכנסת את החוק להסדר תפיסת
סקרעיים לשעת חירות, בו ניתן חוקף לתפיסת האלה, שנעסו על-ידי
סלטובות הסנדס, בסייג: סלס יחזיקו בטקרעיים האלה יותר סלשש סנים
סיום והחילו סל אותו חוק, ז"ס עד 1952. ב-1952 הוארכה התקופה לסלוש
סניה נוספות. סז שוב בתקשה הארכה לסלוש סניה נוספות, והכנסת הנבילה
זאת לסקרעיים תפוטיים אך ורק לסרכי ססחון. ההארכה היתה עד ס-1 באוגוסט
1958, וגם זס לא באופן מוטוססי, סלס הרשות הסוטסך (שהיתה סורכבת
ססכובגיים על הסחוזות) צריכה היתה להעיד בתעודה כי הסקרעיים דרושים
לצרכי ססחון. סייג נוסף סאוכנס ב-1955 הוא הגדלת הפיצויים הססתלטיים
סמורת ההחזקה בטקרעיים. ססעיף 4 סל החוק נסוד כי סקרעיים סיוחזקו
לסחר 1.8.56, יהיה סיעור הפיצויים להחזקתם ססחריך זה וסילך בהתסם
לסעיף 12 לפקודת הקרעיות (רכישה לצרכי סיבור).

החוק הזה נתקבל ב-29.6.55, היינו, ערב
הבחירות, תוך חיפזון רב. לכן נהרו בניסוחו בסרך סאיזבור.

לפי החוק ס-1943 סאפסר לתפוט סקרעיים
לצסיתות, וסז צריך לסלם סכנס חד-פעסי, כעין דטי-סכר. אך ספסר בס
לתפוט סקרעיים לתקופה ססוייטת, ז"ס, לרכוש אותס סכנס סכירות סגעל
הסקרעיים. סעיף 12 לפקודת הקרעיות קובע כללים ססוייטיים סיך סעריכיים
את דטי הסכירות הססתלטיים באותס הסקרים סתס דוכסיים את הקרקע לס
לצסיתות סלס רק לזמן סטויים. סס נססר כי כסשר בית-הסספס יגום לסעריך
סל דטי הסכירות, הוא יעשה זאת על יסוד זה סהתסלוביים הסנתיים יהיו כסלה
סיהיו פיצוי סביר לבעל הסקרעיים על הספסד הסססי סהו עסוי לסכול
כסוצסס סרכישה הסכירות, סו סכנסה סגירה על סרוי הקרקע, סלס תעלה על
6% ססווי כזה, כפי סניסוטה סתססס להוראות הסעיפיים הקודטיים סל חוק
זה, דהיינו, ספקודה ס-1943, סכל לפי הסכנס סקסן יותר.

ז. ורהפטיג:

האם זה יותר סאפסר היו סקבליים סלסלס הוראת זו?

ה' גלאס:

הרבה יותר.

ח. כהן:

לפי פקודת הפיצויים ס-1940, הפיצויים סבעלי
הסקרעיים קיבלו לס סגיעו ספילו עד כדי ססטיים
סרבצו על אותס הסקרעיים. ססד גדול עתה ססססלה עס בעלי הסקרעיים סלס
גבתה סתס סת ססטיים.

ז. ורהפטיג:

סדוע סין ססססלה סעונינת לקנות זסס?

פ. רוזן:

סטרתי סבנוגע לסס סיהיה ב-1958, סססלה
עוסדת בפני ססססלה.

ה' גלגל:

בשעת הניסוח ב-1955, נעלם טעיני הנטח שבחישוב 6% מתייחסים לשווי הקרקע בתמורה סטורית, והתמורה הוא פירטום הודעת שר המוצר שבכונתו לרכוש את הקרקע. כאשר השאלה הזאת תוצא להכרעת בית-המשפט, יש שתי אפשרויות: או שבית-המשפט יחליט על פירוש דוקני, ויקבע כי המוצר שאין תמורה כזה, התורה תהיה קיימת תמיד, וצריך יהיה לשלם המס המשי; או שבית-המשפט ישתדל ללכת בדרך ההיקש ויביד מהו לענין זה התמורה הקרוב ביותר באופיו לפירטום הודעת שר המוצר. ההצעה שבפניהם הולכת בעקבות המלטרנטיבה השניה, ובמה לקבוע את הדבר ללא כל של ספק. פירטום הודעת שר המוצר גם להעמיד את בעלי המקרקעים על העובדה שהמשלה עומדת לרכוש את הקרקע. אין זה ראוי שיקבעו מועד יותר ממוחר לחישוב השווי, כי אחרת יוכל בעל המקרקעים על-ידי שיפורים, על-ידי מו"מ, על ידי כל טיבי פעולות, להגדיל את השווי ולקבל פיצויים יותר גדולים. לכן אותו תפקיד שמטלה הודעת שר המוצר בענין רכישת קרקעות לצרכי ציבור, מטלה בענין שלפנינו קבלת התעודה, אשר מטעמה אותו להשווה על העבודה שאין הוא יכול לעשות בכס הזה במשך התקופה הזאת, כרצונו. זהו התיקון השני בחוק.

התיקון הראשון בא להוסיף ספק. יש ומקרקעים נתפסו לא בשנת 1940, 1943 וכו', אלא נאמר ב-1954. מכוח החוק להסדר מקרקעים, סותר להחזיק בהם שלוש שנים. התקופה הזאת נגזרת בתוך שנת 1957. הנוסח הקיים בותן סקוט לספק, כאשר מתייכים את ההחזקה עד 1958, ויתכן שבעל המקרקעים יכול לאמר: אלטלם התרבתם את ההחזקה, הייתי מקבל לפי הסדר של 1954 לכל התקופה, אבל לאחר שהתבררם את ההחזקה, אני דורש את הפיצויים המוגדלים החל מ-1.8.56, בא התיקון וקובע שהפיצויים המוגדלים ישולמו רק לגבי אותה התקופה שהצבא מחזיק במקרקעים מכוח הסכונות המיוחדות ולא מכוח הסכונות הרגילות של החוק מ-1949.

ז. ורהפטיג: מה עם המקרקעים שנתפסו שלא לצרכי בטחון?

ח. כהן: למעשה, כולט הוחזרו.

פ. רוזן: יש עוד 156 מלף דונם המוחזקים על-ידי הצבא. אגב, חלקן של המדטות הערביות שהיו בתוך זה, הוא קטן. היו שם מדטות הקק"ל ומדטות של כל טיבי גופים אחרים. דוקא בענין זה קטן מאוד חלקן של המדטות הערביות הנטושות.

היו"ר נ. ניר: היו קרקעות פרטיות שהיו תפוסות על-ידי הסוכנות בשביל הטעבות.

פ. רוזן: במידה שהיו אלה קרקעות בטושות, הסוכנות חכרה אותם מרשות הפיתוח.

ח. כהן: יש שלושה סוגים: סוג אחד הוא שהסוכנות או המוסדות שטיפלו בשיכון עולים, עלו על המקרקעים בתור מטיבי גבול, היינו צריכים לנהל משפטים עם הבעלים האלה ולשלם להם את השכירות הראויה, כי הפסדנו במשפטים. סוג שני - שקיבלנו חוזי-שכירות מהבעלים. סוג שלישי - שהמקרקעים שנתפסו נתפסו כדין, לפי החוק הזה, לפי החוק מ-1943 או לפי החוק מ-1949. בינתיים החלק הארי של הקרקעות האלה הוחזרו לבעליהן.

י. הררי: אני רוצה להוסיף פרטים על ההסבר של ה' גלגל. החוק הזה הופיע תחילה במסגרת הצעת החוק בטחון המדינה, ואז קמה צעקה גדולה במדינה על הסכונות שהמשלה נוטלת לעצמה ועל העוול העלול להיגרם לאנשים פרטיים. המשלה לקחה את הצעת החוק בחזרה והביאה לכנסת רק את חוק תפיסת מקרקעים, שוב גילתה הכנסת

י. הררי :

התנגדות והסכימה להרשות לטטסלה להפקיע נכסים לתקופה שלא תעלה על שלוש שנים. הרכוש נלקח. הפיצויים שניתנו היו עוול טשווע. זה היה עוול כבר ב-1940. כעבור שלוש שנים, בטקום להחזיר את הנכסים, ביקשה הטטסלה הארכה לשלוש שנים נוספות. בזמנו התנגדתי לכך בחריפות. הצעתי כי תינתן לפחות זכות ערעור טחדש. כמו-כן, בטירה שהיתה אפשרות להוציא תעודות לפי סעיף 30, הצעתי לגמור עם האפשרות הזאת, ואולי לתת לטטסלה כמה חדשים כדי לאפשר לה ולידציה בכל הטרקים שהתפיסות געשו בעבר. טעמתי גם שאם טאריכים הם התפיסה, הכרחי לשלם פיצויים טטשיים.

לפני הבחירות לכנסת נתקבלה הארכה נוספות, ואז נתקבלו שני תיקונים מהתיקונים שהצעתי: ניתנה רשות לערעור בפני הרשות הטוטטמת. כמו כן נתקבל התיקון בענין תשלום הפיצויים, לפי סעיף 12 לפקודת הקרקעות, דבר שגרם לאי-בהירות.

אין כל ספק שהתיקון הטוצע דרוש. אבל יש עוד דבר שלא תוקן והוא מעון תיקון. הטעריכים טוענים שכתעט ולא חכרו נכסים לפי חוק הרפישה לצרכי ציבור, אלא תמיד רכשו אותם. על-ידי הטלת סעיף 12 על חוק זה, יוצא שכתעט בכל שנה הם צריכים להעריך שטחים עצומים, והם טוענים שאינם יכולים לבצע את העבודה הזאת בכוח האדם העומד לרשותם בטשרד הטשפטים.

לדעתי, צריך לתת בעל הקרקע רשות טרי שנה בשנה לערער על שווי הנכס. כי נדמה לי שעוד לא נגרם בטדינה עוול כזה.

ז. ורהפטיג :

התיקון הראשון אינו דרוש. על כל פנים, הוא גורם לאי-בהירות, ואם עומדים על כך, צריך לנטחו אחרת.

אשר לתיקון השני, אינני יודע אם טטפיק לכתוב "במקום הטועד". חושבני שצריך להוסיף שזה עומד בטקום הודעה ברשותות, כדי להסיר ספק.

פ. רוזן :

בנוגע לתיקון הראשון, הכוונה היתה שאת הפיצויים הטוגדלים צריך לשלם טהיום שנכנס לתקפו צו התפיסה. ודבר זה אינו ברור טהנוסח הקיים היום.

ז. ורהפטיג :

לדעתי, לפי הנוסח הקיים ברור שצריך לשלם את הפיצויים הטוגדלים ט-1956.

ה' גלאס :

דבר זה אינו הגיוני. אם הצבא יחזיר את הנכס ב-1 באוגוסט 1957, אין צריך לשלם פיצויים טוגדלים. תנאי טוקדם להגדלת הפיצויים הוא תפיסת הקרקע לפי החוק הטיוחד. הטטסלה אינה טציעה את תיקון החוק בגלל התיקון הזה. אבל טפחר שהיא טביאה את התיקון השני, היא טשתמטט בהזדטנות זו כדי להבהיר גם את הנקודה הזאת.

ז. ורהפטיג :

לדעתי, ברור טהנוסח הקיים שהפיצויים הטוגדלים חלים ט-1956, גם אם אין

הארכת התפיסה.

ח. כהן:

אני מציע את הנוסח הבא:
"בסקום סעיף 4 לחוק להסדר תפיסת סקרקים
(הוראת שעה) 1955-תשט"ו, יבוא הסעיף הזה:

סקרקים שיוחזקו בתוקף חוק זה לאחר יום
כ"ד באב תשט"ו (1.8.56) יראו אותם מאותו יום ואילך, כאילו נרכשה
החזקה בהם לפי הוראות פקודת הקרקעות (רכישה לצרכי ציבור) 1943
(להלן - הפקודה) ולענין הפיזויים שישולטו בעדם יחולו הוראות הפקודה
ולא יחולו הוראות פקודת הפיזויים (הגנה), 1940, ויראו את הטועד
שבו הוציאה הרשות המוסמכת את התעודה לפי סעיף 2 כטועד פירסום
הודעה בדבר כוונה לרכוש חזקה לענין סעיף 12 לפקודה."

ה' גלאס:

על-ידי כך ניתן מקום לערעור על
הפיזויים בפני בית-המשפט המחוזי.

אינני מתנגד לכך.

ח. כהן:

אני מבקש שאם יובא לנו חוק להארכה
נוספת, תינתן בו אפשרות להערכה מחדש.
עכשיו אינני יכול להציע זאת, מפני שאין לי יסוד להניח שכל הענין
לא ייגמר ב-1958.

י. הררי:

מדוע שלא נעבור לפקודה ס-1943?

פ. רוזן:

אז לא יהיה צורך להשתמש בחוק הזה.

י. הררי:

אני מציע לקבל את הנוסח המוצע בהצעת
החוק ללא שינוי.

פ. רוזן:

אני חושב שגם לגבי הצעת הנוסח של
היועץ המשפטי מתעוררת שאלת הרטרואקטיביות.
ביות. הייתי מוסיף לפני הטלים "כאילו נרכשו" את הטלים "לגבי אותה
התקופה שבה הם מוחזקים כך".

ה' גלאס:

הוחלט: לקבל את הצעת הנוסח של היועץ המשפטי, בתיקון
שהוצע על-ידי ה' גלאס, האומר להוסיף את הטלים
"לגבי אותה התקופה שבה הם מוחזקים כך".

הישיבה ננעלה בשעה 10.30.